

Наталія Хміль

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАТИКИ

У статті обґрунтовано педагогічні умови ефективного використання блогів для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні інформатики. Наведено рекомендації щодо реалізації визначених умов. Представлено методичні рекомендації щодо організації роботи студентів з блогом в аудиторії та використання блогу для організації навчально-дослідницької роботи студентів (роботи над створенням проекту).

Ключові слова: блог, соціальні сервіси, педагогічні умови, створення блогу, самостійна робота студентів.

Сучасний розвиток вищої освіти орієнтований на формування конкурентоспроможного спеціаліста, успішного в електронному інформаційному середовищі, який уміє критично мислити, здатний не тільки на репродуктивну діяльність, але й на прийняття нестандартних рішень. Це можливо, якщо в освітній практиці вищих навчальних закладів використовувати потенціал таких інформаційно-комунікаційних технологій, які б створили максимально сприятливі умови для розвитку пізнавального інтересу та творчих здібностей студентської молоді, виявлення й активного використання їх індивідуальних особливостей у навчальній діяльності. У зв'язку з цим особливо актуальними стають ідеї використання технології Веб 2.0 – друге покоління мережних сервісів, що стали основою розвитку мережі Інтернет.

Останнім часом відмічається підвищений інтерес педагогічного співтовариства до блогів як одного з найбільш популярного соціального сервісу. Без сумніву, їх використання у навчально-виховному процесі має багато переваг, але водночас виникає й багато проблем. Тому необхідно теоретичне обґрунтування комплексу можливостей для ефективного використання блогів для організації навчальної пізнавальної діяльності студентів при вивченні інформатики.

Про важливість проблеми використання соціальних сервісів Веб 2.0 в освітньому процесі навчальних закладів свідчать численні публікації та дисертаційні дослідження вітчизняних й іноземних учених, зокрема: О. Андрєєва, Н. Балик, О. Глазунової, Н. Діментієвської, Н. Дягло, Н. Євтушенко, А. Забарної, О. Заславської, О. Журавльової, О. Круподерової, М. Менькіної, Н. Морзе, Т. Носенко, Є. Патаракіна, Л. Панченко, М. Резніна,

В Стародубцева, А. Філатової, Б. Ярмахова, Richard E. Ferdig, Kaye D. Trammell та ін.

Значущими для нашого дослідження є публікації Г. Стеценко, у яких розкриті особливості використання освітніх блогів у навчальному процесі; М. Бухаркіної та А. Філатової – визначені можливості блогів у процесі навчання англійської мови; С. Белова – охарактеризовані переваги та недоліки використання блогів в освітньому процесі вищої школи.

Метою статті є науково-методичне обґрунтування педагогічних умов ефективного використання блогів для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні інформатики.

Як відомо, педагогічна система може успішно функціонувати і розвиватися тільки при дотриманні певних умов.

Поняття «педагогічні умови» має багато різних інтерпретацій. Деякі вчені під педагогічними умовами розуміють обставини від яких залежить успішність функціонування та розвитку певної педагогічної системи, інші науковці трактують цей термін як фактори і правила успішного функціонування педагогічної системи, треті визначають поняття, як вимоги, які мають виконувати педагоги з метою забезпечення ефективності навчально-виховного процесу [1, с.14]. У нашому дослідженні під педагогічними умовами ми будемо розуміти вимоги, які мають виконувати викладачі інформатики з метою забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

Аналіз наукових праць [2; 3; 4; 5] і власний педагогічний досвід використання блогів на заняттях з інформатики дозволив нам виявити й обґрунтувати педагогічні умови використання блогів для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні інформатики, які б забезпечували розвиток культури мережевого спілкування, інформаційної культури, уміння працювати у команді під час створення спільного проекту.

Суть першої умови полягає в наявності спеціального навчального блогу та наповнення його відповідними навчально-методичними матеріалами, що будуть використовуватися на заняттях з інформатики з метою удосконалення процесу організації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Під час створення навчального блогу та використання його можливостей на заняттях з інформатики ми дотримувалися наступного алгоритму: 1) визначити мету та функції, які повинен виконувати блог; 2) спроектувати його структуру; 3) обрати платформу та створили блог; 4) розмістити на блозі навчально-методичні матеріали, що будуть використовуватися під час навчання інформатиці; 5) розробити для блога суворі правила, які будуть визначати частоту розміщення повідомлень, їх обсяг, кількість гіперпосилань, необхідність дотримання теми обговорення (ці правила варто розробити разом зі студентами);

б) запропонувати студентам під час навчальних занять з інформатики скористатися представленими у блозі матеріалами. Даний алгоритм можна застосовувати в якості орієнтовної основи дій для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні інформатики.

З урахуванням зазначених вимог нами було спроектовано та розроблено власні навчальні блоги nkravc.blogspot.com, studyinformatik.blogspot.com та teacher-blog.comeze.com. Їх мета – створення банку навчально-методичного забезпечення, що використовується при вивченні інформатики (завдання для практичних, лабораторних робіт, завдання для самостійної роботи, тести, корисні посиланнями на освітні веб-ресурси тощо).

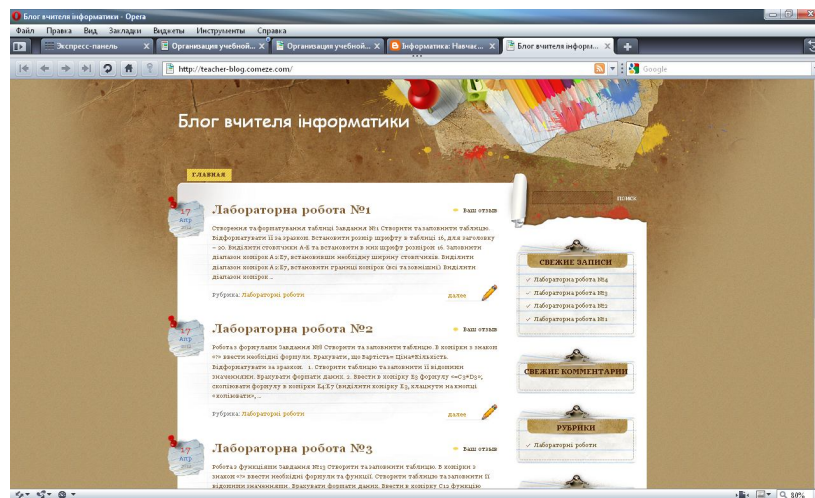

Рис. 1. Вигляд головної сторінки блогу «Блог вчителя інформатики» (<http://teacher-blog.comeze.com>)

Друга умова полягає в забезпеченні сформованості умінь викладача вільно користуватися соціальними сервісами Веб 2.0 та готовності використовувати їх для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні інформатики.

Для реалізації цієї умови викладачам необхідно, по-перше, самостійно створити навчальний блог і витратити певний час на те, щоб зрозуміти, як він працює та які педагогічні можливості цього ресурсу; по-друге, відвідувати освітні блоги, розроблені іншими викладачами, щоб ознайомитися з їх структурою, методичним наповненням.

Наступною педагогічною умовою є сформованість у студентів достатніх навичок роботи з сервісами мережі Інтернет, зокрема Веб 2.0.

Щоб отримати позитивний ефект від роботи з блогами, необхідно з'ясувати, на якому рівні знаходяться знання, уміння й навички студентів у цій галузі. Для цього ми виділили основні знання та уміння, що підлягають початковій діагностиці (див. табл. 1).

Таблиця 1

Знання, уміння, що підлягають початковій діагностиці

Характеристика	
Знання	Знати правила реєстрації на сайтах
	Знати правила спілкування в Інтернеті
	Знати принципи роботи сервісів Веб 2.0
	Знати що таке блоги, для чого вони потрібні, принципи роботи в блогах
Уміння	Уміти працювати з електронною поштою (запускати, входити, прочитувати/відправляти пошту)
	Уміти працювати в Інтернет (пошук інформації, навігація по сайтах)
	Уміти спілкуватися в Інтернет (чат, блог, форум та ін)
	Уміти розміщувати в Інтернет будь-які файли (документи, фото, відео та ін.)
	Уміти створювати блог
	Уміти коментувати повідомлення, розміщені на блозі

Перевірити рівень навичок роботи студентів можна на першому практичному занятті. Для цього ми вважаємо за необхідне провести первинну діагностику, запропонувавши студентам комплекс певних завдань.

Якщо рівень навичок роботи студентів з блогами достатній, то можна використовувати їх для організації навчально-пізнавальної діяльності при вивченні інформатики. Якщо цей рівень низький, то перш за все, необхідно сформулювати у студентів уяву про соціальні мережеві сервіси покоління 2.0, познайомити їх з класифікацією цих сервісів, пояснити що таке блог, познайомити студентів з площадками для розміщення та ведення блогів, пояснити принципи створення та ведення блогу. Потім необхідно знов провести практичне заняття, яке продемонструє чи готові студенти до роботи з блогами на заняттях з інформатики.

Наступною умовою ми вважаємо необхідним організувати самостійну роботу студентів із урахуванням системного, особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів.

П'ята умова – розробка й упровадження методичних рекомендацій у навчально-виховний процес з метою організації навчальної та пізнавальної діяльності студентів під час навчання інформатики з використанням блогів.

Ми пропонуємо наступні рекомендації.

1. Організація роботи студентів з блогом в аудиторії. Для цього:

1. На початку заняття необхідно повідомити студентам, що робота на занятті буде організована за допомогою блогу. На дошці слід записати веб-адресу блогу, наприклад, <http://studyinformatik.blogspot.com>.

2. Заздалегідь викладачу необхідно розмістити в блозі повідомлення з завданням, яке повинні виконати студенти на занятті.
3. Пояснити новий матеріал.
4. Запропонувати студентам відкрити сторінку блогу та ознайомитися з завданням, що розміщено на ньому.
5. Повідомити студентам, що для успішного виконання завдання необхідно дотримуватися зазначених вимог, розміщених на блозі.
6. Запропонувати виконати домашнє завдання щодо набуття практичних умінь та навичок з теми, що вивчається.
7. Звернути увагу студентів на те, що вони можуть задавати в коментарях будь-які запитання з теми та отримати відповідь.
8. Для самостійної роботи студентам варто запропонувати розмістити результати практичної роботи, що виконувалася на занятті у власних блогах.

2. Використання блогу для організації навчально-дослідницької роботи студентів (роботи над створенням проекту)

1. Заздалегідь необхідно розмістити на навчальному блозі теми проектів.
2. На початку виконання проекту необхідно об'єднати студентів в окремі групи.
3. Запропонувати студентам обрати одну з тем для самостійного вивчення та скласти план. Звернути увагу, що кожна група студентів працює над окремою темою.
4. Запропонувати студентам повідомити викладачу, яку саме тему було ними обрано за допомогою відповідних можливостей блогу.
5. Звернути увагу студентів на те, що необхідно розмістити оформлений матеріал проекту на власному блозі, що дозволить організувати обговорення та коментування.
6. Наполягати на прочитанні й аналізі представлених робіт іншими студентами, що стимулює мережеву взаємодію, заохочення до коментування, здійснення моніторингу діяльності студентів.
7. Підвести підсумки: визначити ефективність проведеної роботи, що включає в себе проведення підсумкового заліку, аналіз відгуків одногрупників і зовнішніх експертів.

Зважаючи на те, що блоги є засобом організації оперативного обговорення актуальних проблем шляхом перегляду, коментування і рефлексії та набуття досвіду щодо описування реальних подій, саме зі створення власного блогу кожним студентом починається робота в мережевій спільноті.

У процесі роботи студенти проектують та створюють структуру власного сайту; наповнюють потрібною інформацією. При цьому використовують блог як площадку для обговорення власних дій по виконанню поставленого перед ними завдання, переглядають матеріали,

підготовлені іншими, коментують дописи авторів, висловлюють зауваження і побажання, уточнюють «проблемні» питання тощо; узгоджують роботу в групі за для спільної підготовки до презентації створеного проекту.

Таким чином, у ході дослідження нами були обґрунтовані педагогічні умови ефективного використання блогів для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні інформатики. Отже, грамотне використання блогів сприятиме розширенню кругозору студентів; формуванню у них умінь спілкуватися, використовуючи Інтернет, працювати в групі; сприятиме побудові міжособистісних відносин та посиленню відповідальності за результати власної роботи; дозволить підвищити рівень власної загальнокультурної компетенції.

Наша публікація не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми й потребує подальших наукових пошуків, предметом яких ми вбачаємо більш детальний аналіз можливостей навчальних блогів для організації самостійної роботи студентів при вивченні інформатики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грень Л. М. Педагогічні умови формування у студентів вищих технічних навчальних закладів спрямованості на успішну професійну діяльність : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Л. М. Грень. – Х., 2010. – 24 с.
2. Белов С. А. Обучение студентов ВУЗа с использованием блогов как средства управления их учебно-познавательной деятельностью / С. А. Белов, Д. Г. Лазарева [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://izvestia.asu.ru/2011/2-2/peda/TheNewsOfASU-2011-2-2-peda-02.pdf>. – Назва з екрану.
3. Заславская О. Ю. Возможности сервисов Google для организации учебно-познавательной деятельности / О. Ю. Заславская // Информатика и образование. – 2012. – № 1. – С. 45–49.
4. Стеценко Г. В. Особливості використання освітніх веб-журналів в процесі організації навчальної діяльності / Г. В. Стеценко // Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини / гол. ред. : М. Т. Мартинюк. – Умань, 2008. – Ч. 4. – С. 217–224.
5. Филатова А. В. Оптимизация преподавания иностранных языков посредством блог-технологий (для студентов языковых специальностей вузов) : автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / А. В. Филатова. – М., 2009. – 20 с.